

L'Espina

Collsuspina

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: L'Espina
Emplaçament A 1'5 Km del poble direcció sud
Alçada: 950

Coordenades:

Latitud: 41.81762
Longitud: 2.17834
UTM Est (X): 431758
UTM Nord (Y): 4629853

Classificació

Número de fitxa 08070 - 7
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Contemporani
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: NNSS, 30/3/2006. PEU Cat. Masies, 27/5/2013.
Número inventari IPAC 22596
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 002202700DG33A
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía, OPC Diputació de Barcelona
Data de registre de la fitxa: dj., 10/10/2013 - 02:00

revisió:**Data de la darrera revisió:** dv., 10/10/2025 - 13:52

Descripció

La casa es troba darrera d'un tossal, a migdia del Pla de Querol i al sud del nucli del municipi. Es tracta d'un conjunt format per una casa central a la que envolten diferents construccions en diferent estat de conservació i de diferents èpoques; situada en un desnivell del terreny. La masia principal forma un cos quadrangular, cobert amb la teulada a dues vessants de teula àrab, amb carener perpendicular a la façana principal que s'obre a migdia, i té un cos afegit a la banda de llevant amb teulada a un vessant i un altre que no té teulada a la banda de tramuntana. Degut a l'aprofitament del desnivell, davant la façana principal hi ha una era que és el sostre d'un cos edificat situat davant la casa però al nivell inferior i que presenta una estructura singular de voltes de canó suportades per pilars i arcs de mig punt rebaixats, disposats en quatre crugies. Probablement es tracti d'antics estables. En quant a l'edifici principal, de planta baixa i tres pisos, presenta una façana simètrica, a la que recentment s'ha eliminat l'estuc de guix que la cobria. Es veu clarament la ubicació de la casa en un desnivell, ja que té dues portes dovellades, una al nivell inferior, accessible des del nivell baix del camí i altra a un nivell superior situada al centre de la façana i amb un escut a la dovella central, que conserva una disposició simètrica de finestres i balcons. La finestra que trobem sobre la primera porta té decoració gòtica característica del s. XVI, amb arc conopial i diferents motius escultòrics, i es tractaria de la part més antiga de la casa, que s'ampliaria a banda i banda. A la mateixa façana i al costat de la finestra es conserva un carreu amb una cara tallada, segurament d'alguna altra finestra de la mateixa època. La façana de migdia, més moderna, té un gran arc de mig punt a la planta baixa i un cos de galeria amb cinc arcs de pedra rebaixats al pis superior. A la façana de ponent hi ha una llinda amb la data 1909 ALFONSO ESPINA. Destaquen també diversos elements afegits a la façana de tramuntana que es troben en semi ruïna, i que podrien haver format part de l'edifici més antic i que conserven alguns contraforts. Així com un cos a l'extrem de ponent de la façana principal, sense teulada, però amb els dos arcs de mig punt rebaixats que formaven l'accés a l'edifici per aquesta banda. Es tractaria segurament de coberts per a usos del mas.

Observacions:

Altres elements destacables de l'entorn són el mateix camí empedrat que passa per davant la façana principal de la casa, així com uns tancaments de murs que es troben a sota de la casa per la banda de ponent, que formarien part d'antigues construccions del conjunt.

Història

Aquesta és la masia tradicionalment més antiga del terme de Collsuspina. El nom de la casa prové del nom d'un turó proper i aquest va donar nom a l'actual poble, el Coll de l'Espina (Coll s'Espina), així com a la família que l'ha habitat i que encara manté el cognom. La primera menció documental que tenim constància es remunta a l'any 923, quan es fa referència al lloc Spina, en el terme del castell de Tona. El sacerdot Sunyer, propietari de terres a la villa que vocant Balagnano i a molts altres indrets, en el seu testament del 16 d'octubre de 955, deixa ad domum Sancti Fructuosi unes terres que te al lloc conegut com a arca (mot que equival a sepultura antiga o dolmen), en el lloc nomenat Espina (Spina). Els anys 1051 i 1079 surt com a nom de la collada i del mas, a diferents documents de donació de terres dins la jurisdicció del Castell de Tona (Pladevall, 1971: Arxiu Capit. Vic, Co. 6, doc. 1.899; Lib. Dot. Antiq., fols. 119 -120). Es trobava des dels seus orígens dins el terme de l'església de Sant Cugat de Gavadons sufragània de Sant Andreu de Tona

i dins el terme d'aquest municipi fins a mitjans del segle XIX. És variada la documentació on apareix la casa, demostrant que es tractava d'una de les més importants del terme. Per exemple, en un document que recull les taxes per tenir bestiar de l'any 1742 i 1752 (conservat a l'Arxiu Municipal de Tona), queda reflectit que la casa més forta del terme de Collsuspina era el Mas de l'Espina, ja que era la que tenia més bestiar (Pladevall, 1990: 283). També surt el mas als diferents fogatges de 1497, 1553 de Sant Cugat Collsasima, i al cens d'Aparici de 1718. A l'Arxiu Episcopal de Vic també es conserva diferent documentació de l'activitat del mas al segle XVIII. El 1828 el bisbe Corcuera va designar sacerdot per tenir cura de Collsuspina i de Sant Cugat de Gavadons. A l'assignació s'especifica que s'havia d'encarregar de 39 cases al poble, 26 pagesies al sector de Sant Cugat i 6 que pertanyien a la parròquia de Balenyà (l'Espina, l'Espinoi, el Collell, la Collada, la Casanova del Gomar i el molí de l'Espina). La total independència es produeix el 1897, quan el rector de Balenyà va admetre la nova delimitació i renuncià a qualsevol dret sobre l'església dels Socors. La família conserva també diferent documentació produïda al llarg de la història del mas que anà evolucionant i engrandint-se, tal i com es pot veure en l'estructura actual que manté elements dels segles XV a l'actualitat.

Bibliografia

- Dolors. (1983). Secció d'història: L'Espina. Revista l'Estel de Collsuspina, núm. 3, novembre 1983.
- Pladevall, A. (1990). Tona, mil cent anys d'història. Eumo editorial i Ajuntament de Tona. Pladevall, A. (1991). Balenyà, un terme històric. Ajuntament dels Hostalets de Balenyà. Viatge a les masies osonenques (39). L'Espina de Collsuspina. Setmanari Ausona. 10/9/1982.

